

Et av spørsmålene på skjemaet var «Når kom De til Norge?». Kathe Lasnik svarte: «Alltid vært i Norge». Hvorfor hadde hun skrevet akkurat det? Det framgikk av flere spørsmål lenger opp på skjemaet, om fødselssted og bopel, at hun alltid hadde bodd i Norge, og på spørsmålet om nasjonalitet hadde hun svart «norsk». Kathe Lasnik turte kanskje ikke å ta sjansen på det, tenkte jeg, derfor skrev hun «Alltid vært i Norge». Da hun fylte ut «Spørreskjema for jøder i Norge» var de jødiske mennene arrestert, butikker og formuer var beslaglagt. Hun må ha svart «Alltid vært i Norge» fordi hun mente at det skulle beskytte henne. «Alltid vært i Norge» var en bønn: Jeg er en av dere, dere gjør vel ikke meg noe? Men det gjorde de.

Jeg bestilte en kopi av skjemaet hennes selv om jeg ikke trengte det til foredraget, og satte det inn i ringpermen med artikler og arkivmateriale. Foredraget ble skrevet og holdt, etterpå ble det trykket.¹ Noe av det jeg fant ut kunne William Seltzer også bruke da han publiserte sin artikkel.² Det var det, jeg var ferdig med krigen.

Men jeg dro av og til ringpermen ut av bokhylla og så på skjemaet den 15 år gamle piken hadde fylt ut 16. november 1942. En gang jeg hadde sett på det igjen, slo jeg opp i telefonkatalogen, men nei, det fantes ingen Lasnik lenger, ikke i Oslo, ikke i Norge.

Men i *Våre Falne*, den norske statens minneskrift i fire røde bind, fant jeg henne. «LASNIK, KATHE RITA, gymnasiast, Oslo. Født 13. oktober 1927 i Oslo, datter av Elias Lasnik f. 1887 i Vilna og Dora f. Meszansky, f. 1888 s. st.. Ble arrestert under jødeforfølgelsene i Norge og ført til Tyskland 26. november 1942 sammen med foreldrene og en søster. Ved ankomsten til Auschwitz i desember s.å. ble hun straks sendt i gasskammer.»³ Det sto et tilsvarende stykke om moren og faren, og om søsteren Anna Lasnik som var født i 1911.

På Fagerborg skole så jeg navnet hennes på bronserelieffet

til minne om falne elever. Ved siden av relieffet henger det bilder av elevene. Under portrettet hennes står det: «KATHE RITA LASNICK (datter av blikkenslagermester Elias Lasnick og Dora Meszansky) født 13. oktober 1927 Oslo, elev av Fagerborg skole under krigen. Høsten 1942 ble hun arrestert og deportert til Tyskland. Derfra ble hun sendt til Polen, hvor hun kort etter endte sitt liv i gasskammene i Auschwitz (Oswiecim).»⁴

Navnet hennes fins også på minnesmerket på den jødiske gravlunden for 620 jøder fra Oslo-området som ble drept under krigen. Minnesmerkene og gravmonumentene forteller ikke mye. De knytter henne til utslettelsen. Var det det eneste som hadde skjedd i livet hennes? Jeg syntes det var forferdelig at hun skulle huskes bare fordi hun var et offer. Fantet det ikke noen som husket henne for noe annet?

Jeg sendte en søknad til Riksarkivet om å få se mappen til Kathe Lasnik i Tilbakeføringskontoret for inndratte formuer. Kontoret ble opprettet 15. mai 1945 og tok over arkivet etter Likvidasjonsstyret for inndratte jødiske formuer som ble opprettet av Innenriksdepartementet 26. oktober 1942. Arkivet skulle ha et kartotek og en mappe over alle som hadde fått sin eiendom helt eller delvis konfiskert.⁵

I slutten av mars 2000 fikk jeg svar fra Riksarkivet om at jeg hadde fått adgang til eske 995, legg 84/1. På Sognsvannbanen funderte jeg på hva som kunne finnes i legget, hva gikk det an å ta fra et barn? En ransel med skolebøker, ski og skøyter, en sykkel kanskje, noen leker og klær, en skolebankbok, en karakterbok, et poesialbum eller en minnebok? Jeg prøvde å forestille meg hvordan likvidasjonsstyrets menn trampet rundt i leiligheten til den deporterte familien, kom inn på hennes rom, spyttet på blyanten og skrev: en ransel med skolebøker, en hylle med barnebøker, et album med glansbilder, en sykkel. Eller var det alle dokumentene som angikk Kathe Lasnik som var samlet i legg 84/1, fødselsattest, vaksinasjonsattest, karak-